

Narozena ve věznici

Asi neexistuje mnoho lidí, kteří přijdou na svět ve věznici. Jak je takovýto vstup do života poznamená si mnoho z nás ani nedokáže představit. Svě o tom ví paní Jarmila Dvořáková, která touto zkušeností prošla. Na začátku letošního roku jsme využili příležitosti se s paní Jarmilou Dvořákovou osobně na naší škole setkat a popovídat si o jejím nelehkém osudu.

Jarmila Dvořáková při rozhovoru na naší škole

Foto L. Petroušek

Máte zajímavé místo narození, můžete nám ho upřesnit?

Narodila jsem se ve věznici v Berlíně. Moji těhotnou maminku zatkli v říjnu 1942. Nejdříve ji věznili v ženské věznici v německém Waldheimu. Krátce před porodem ji převezli do Berlína do věznice MOABIT, tam jsem se narodila. Na svět jsem přišla, ale už v dubnu, tedy

o měsíc dříve před plánovaným květnovým porodem.

Jak jste se dostala zpátky do Čech?

Až po řádném maminčině odsouzení. Táta psal na úřady a snažil se o to, aby byla máma pro své těhotenství omilostněna. To se samozřejmě nepovedlo, protože maminku odsoudili za velezradu na osm

let. Některé její těhotné francouzské spoluvězeňkyně šly po porodu rovnou na popravu a jejich čerstvě narozené děti do osvojení. Tatínkovi se nakonec podařilo vykorespondovat mé propuštění, protože jsem byla nevinná. Byla jsem asi dva a půl měsíce stará, když si pro mě táta do berlínské věznice přijel a transportním vlakem mě odvezl zpátky domů do Čech. Maminka se vrátila až po osvobození v pětáctýřicátém roce, to mi už byly dva roky.

Kdo se tedy o vás staral, když jste se vrátila z vězení? Váš tatínek?

Staral se o mě tatínek, bratr, teta a ještě sestřenice mého tatínka, která měla stejně starého syna, jako jsem byla já. Bydleli v Benátkách nad Jizerou, kam za mnou tatínek jezdil na víkendy. No prostě staral se o mě, kdo mohl.

Za co byla vlastně maminka zatčena?

Maminka byla velká vlastenka a zavádění německých pořádků jí strašně vadilo. V době protektorátu napsala dopis o poměrech, které u nás panovaly, o návštěvě Reinharda Heydricha na Pražském hradě. Dopis poslala prostřednictvím svých známých ze Švýcarska. Ti se postarali o to, aby se dostal v Paříži

do vysílání českého rozhlasu. Švýcarští přátelé poslali mamince pohled, ve kterém napsali: „**Milá paní Krejčíková, promiňte prosím, že tak opožděně na váš milý dopis odpovídáme. Předali jsme fotografie a pozdravy přátelům. Budeme na vás asi již tento týden společně vzpomínati.**“ To byla zašifrovaná zpráva o tom, že se dopis bude skutečně číst v rozhlase. Když Němci obsadili Paříž, dostali se i do rozhlasu, kde našli ten mámin dopis pečlivě založený v kartotéce.

Svatební fotka rodičů

Foto archiv J. Dvořákové

Jak tedy váš tatínek zjišťoval, kde vaše maminka je?

No, k nám domů přišli Němci, zkonfiskovali psací stroj, na kterém mamka ten dopis napsala, a k tomu ještě zabavili nějaké další její osobní věci. Němci byli strašně důkladní. Na základě toho se táta dozvěděl, že je máma zatčená. Nevím, jak dlouho byla uvězněná tady v Praze, i u kterého soudu byla, ale pak ji hned odvezli do Německa.

Co dělal váš tatínek, když byla maminka ve vězení?

V té době jsme vlastnili kavárnu Tatra na Václavském náměstí. Tatínek se pochopitelně staral o chod kavárny, aby nás s bratrem uživil. Občas měl lokál nejenom plný hostů, ale také se v něm sušily mé plenky.

Vzpomínala maminka na období věznění?

Velmi málo jsme o tom spolu hovořili. Většinou lidé, kteří měli za sebou zkušenost z vězení nebo z koncentračního tábora, o tom neradi mluvili. Já jsem se nejvíce dozvěděla z písemných záznamů. Maminka mi to všechno sepsala pro případ, až tady jednou nebude. Myslím si, že lidé o té hrůze raději napíší, než aby o tom

vyprávěli. Samozřejmě jak kdo, já mám tuto zkušenost.

Od kolika let se vám začala maminka vybavovat?

Nejdříve z fotografií v rodinném albu. Když mi byli dva roky, vrátila se z vězení a já jsem nevěděla, kdo ta paní je. Po určité době jsme již žili jako rodina celkem normálně, ale myslím si, že když dítě není první měsíce a roky svého života s maminkou, tak je to pro obě strany velká ztráta.

Hrála si s vámi maminka nebo tatínek?

Tatínek mi vyprávěl, jak mi na Žernovce postavil domeček, do kterého jsem mohla chodit. Po obědě si se mnou do něj lehl a četl mi pohádky. Když umřel, bylo mi pouhých sedm let, takže jsem si ho moc neužila.

Kavárna Tatra

Foto archiv J. Dvořákové

Pracovala maminka po návratu z vězení?

Celá rodina pracovala v té naší kavárně. Ale v devětačtyřicátém roce přišlo znárodnění, kavárnu nám zapečetili a ukradli komunisti.

Vaši rodiče kavárnu Tatra vlastnili nebo jenom provozovali?

Tatínek měl provozování kavárny domluvené s židovskými majiteli domu na devadesát devět let. Kavárna se nacházela na Václavském náměstí v čísle jedenáct. V dolním patře byla tehdy firma Frolich a Ascherman. A v prvním patře naše kavárna. Později chtěli majitelé tatínkovi dům prodat, utíkali před Hitlerem do Ameriky, ale on jim řekl: „Pánové, my to máme přece spolu domluvené na devadesát devět let a ta dohoda platí.“

Zabavení kavárny změnilo život celé vaší rodiny, jak vážně vás to všechny zasáhlo?

Velmi podstatně, protože kavárna byla naše živobytí. Do kavárny vkládal tatínek všechny své peníze, tak se to tehdy dělalo, protože když někdo podnikal, tak na prvním místě byl především podnik a ne koupě mercedesu. Tatínek

měl srdeční vadu, anginu pectoris. V devětačtyřicátém roce odjel na Žernovku, kde jsem měla ten překrásný domeček. A nedlouho na to 10. června 1950 náhle zemřel. Pravděpodobně proto, že mu komunisti ukradli jeho celoživotní dílo.

Měla jste potom nárok na restituci?

Ne, vůbec nikdo neměl, ani maminka. Měla jsem bratra o devět let staršího a spolu jsme si řekli, že se ani nebudeme pokoušet.

Jdete se někdy alespoň podívat na místo, kde kavárna stávala?

Ani nemám chuť tam jít. Kavárna byla v prvním patře předního traktu domu, pak byl dvůr, přes který se chodilo, pod tím dvorem byla později vybudována socialistická prodejna Darex. A v zadním traktu, nahoře ve třetím patře, jsme měli byt, kde nebyla ani vlastní kuchyň, protože ta byla v kavárně.

Nad námi v pokojíku bydlely Slovenky, které pracovaly jako pomocnice v kavárně. Když nám kavárnu znárodnili, tak si děvčata musela hledat jinou práci a jejich pokojík se přestavěl na kuchyň pro náš byt.

Kr
es
ba
E.
Fi
li
po
vá

Jarmila Dvořáková

- Narodila se roku 1943 ve věznici Waldheim.
- Matka byla odsouzena Říšským soudem na osm let káznice za velezradu.
- Do roku 1949 provozoval otec kavárnu Tatra na Václavském náměstí. Zemřel v roce 1950 (pět let po návratu maminky z vězení.)
- Bratr Rudolf byl o devět let starší.
- Po absolvování obchodní školy pracovala dvacet pět let v Krátkém filmu.
- S manželem hercem Josefem Dvořákem jsou spolu třicet tři let (od roku 1983).
- Má dceru Markétu a tři nevlastní dcery (Moniku, Zuzanu, Terezu) a dohromady šest vnoučat (Lukáše, Dominika, Benjamina, Anežku, Marianu a Oskara).

Měla jste představu o tom, co byste chtěla vystudovat?

Abych řekla pravdu, já jsem hrozně chtěla pracovat, abych si vydělala peníze, protože jsme žili dost nuzně. Po tatínkově smrti si maminka musela najít práci. Prodávala v potravinách na nejrůznějších místech v Praze. A já jsem měla velkou touhu pracovat, abych si mohla koupit třeba punčochy, prostě nějakou parádu. Nakonec jsem absolvovala obchodní školu a nastoupila jsem do prodejny textilu jako prodavačka.

Jaká cesta vás přivedla do Krátkého filmu?

O devět let starší bratr, ještě před tím, než se dostal na FAMU, měl brigádu u filmu. Dozvěděl se o uvolněném místě asistentky kostymérky, a tak jsem toto místo hned přijala. Po nějaké době mi pak ředitel KF nabídl pracovat na dalších filmech jako asistentka produkce. To bylo v roce 1964.

Zajímala jste se o studium na FAMU?

Abych řekla pravdu, tehdy ne. Ale moc toho lituji, že jsem nešla, a také toho, že jsem se nenaučila angličtinu, německy jsem trochu mluvila.

Jak se vám pracovalo v Krátkém filmu?

V Krátkém filmu jsem nakonec pracovala déle než pětadvacet let. Prožívala jsem v té době krásné období, byl to velký dar. Měla jsem práci, která mě moc bavila a stala se mým koníčkem.

Jak se vám nyní pracuje pro divadelní společnost?

Začalo to tím, že se Krátký film likvidoval a Pepa (manžel Josef Dvořák) dostal výpověď z divadla SEMAFOR (v roce 1990). Nejdříve se mi moc nechtělo, ale nakonec jsme založili Pragotex s.r.o., do společnosti patřil Láďa Štaidl s Ivetou Bartošovou, Pepa a já. Ovšem nakonec jsme se osamostatnili a vznikla Divadelní společnost Josefa Dvořáka.

Kde jste poznala svého manžela herce Josefa Dvořáka?

V Karlových Varech v roce 1983 při natáčení televizního seriálu Rozpaky kuchaře Svatopluka.

Jak se vám společně spolupracuje v rodinném divadle?

Ale dobře. Musím to zatukat. Divadlo běží, bohužel, nemáme žádnou dotaci, žádnou podporu, žádné sponzory. Takhle to funguje už řadu let. Na novou hru si vždycky vyděláme, náklady snižují na minimum. Nestěžuji si, je to dobrý.

A co vaše děti? Pracují s vámi v divadle?

Mám dceru a Pepíček má dcery tři. Naše dcera Markéta pracuje jako sekretářka divadla.

Děkujeme za rozhovor a poskytnuté materiály.

Realizační tým

ZŠ Hostýnská:

Eliška Filipová

Lukáš Holas

Terezie Misařová

Denisa Pešková

Lukáš Petroušek